

Warszawa, 09.12.2025

Prof. dr hab. Renata Nowakowska-Siuta

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

Wydział Nauk Pedagogicznych

**RECENZJA OSIĄGNIĘĆ NAUKOWYCH, DYDAKTYCZNYCH I
ORGANIZACYJNYCH**

DR IZABELI KUST

**UBIEGAJĄCEJ SIĘ O NADANIE STOPNIA DOKTORA HABILITOWANEGO W
DZIEDZINIE NAUK SPOŁECZNYCH W DYSCYPLINIE PEDAGOGIKA**

W związku z powierzoną mi funkcją recenzenta w przewodzie habilitacyjnym Pani dr Izabeli Kust na Wydziale Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w kolejnych częściach niniejszej recenzji omówię i ocenię czy dorobek Kandydatki odpowiada wymaganiom określonym w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.).

**I. Przebieg pracy naukowej, osiągnięcia dydaktyczne, projektowe i organizacyjne
Kandydatki**

Pani dr Izabela Kust ukończyła studia magisterskie w zakresie pedagogiki w 1985 r. na Wydziale Filozoficzno – Historycznym Uniwersytetu Łódzkiego. Stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki został Jej nadany uchwałą Rady Naukowej Instytutu Badań Edukacyjnych z dnia 8 lutego 2005 r. na podstawie rozprawy doktorskiej pod tytułem „Ograniczenia i szanse edukacyjne egzaminu dojrzałości w liceach technicznych”. Promotorem rozprawy był Prof. dr hab. Stefan M. Kwiatkowski, recenzentami: Prof. dr hab. Andrzej Bogaj oraz Prof. dr hab. Jerzy Niemiec.

Pani dr Izabela Kust ukończyła także w roku 1986 studia podyplomowe z zakresu *Historii* na Wydziale Filozoficzno – Historycznym Uniwersytetu Łódzkiego oraz w roku 1997 studia podyplomowe w zakresie *Integracji Europejskiej* na Uniwersytecie Warszawskim w Centrum Europejskim, a następnie w 2004 roku, kolejne studia podyplomowe *Zarządzanie oświatą* w Instytucie Badań Edukacyjnych w Warszawie.

Od 1.10. 2006 r. do 30.06.2010r. była zatrudniona w Pedagogium Wyższej Szkole Pedagogiki Resocjalizacyjnej w Warszawie. Od 1.10.2009 r. do chwili obecnej jest zatrudniona na stanowisku adiunkta w Katedrze Pedagogiki, na Wydziale Pedagogiki i Psychologii Menedżerskiej Akademii Nauk Stosowanych (nazwa uczelni do 2022 r. Wyższa Szkoła Menedżerska w Warszawie; od 1.10.2022 r. Menedżerska Akademia Nauk Stosowanych w Warszawie).

Naukowy, dydaktyczny i organizacyjny dorobek Kandydatki jest spójny, rozwijany sukcesywnie w dyscyplinie pedagogika w zakresie polityki oświatowej, pedagogiki pracy, kształcenia zawodowego na szczeblu szkoły średniej i wyższej oraz w odniesieniu do studiów nad uwarunkowaniami sukcesu zawodowego nauczycieli. Poglębiana systematycznie znajomość problematyki pedagogiki pracy i szkolnictwa zawodowego jest wspierana kompetencjami eksperckimi Kandydatki w zakresie awansu zawodowego nauczycieli oraz opiniowania podręczników szkolnych, co sprawia, że Pani dr Izabela Kust jest cenioną znawczynią w ww. obszarach tematycznych.

Naukowe i dydaktyczne zainteresowania potwierdza także Jej udział i aktywność w licznych konferencjach: a) ogólnopolskich, udział aktywny w 36; b) międzynarodowych, udział aktywny w 20; c) zagranicznych, udział aktywny w 2; d) ogólnopolskich organizowanych przez Katedrę Pedagogiki Wyższej Szkoły Menedżerskiej (obecnie Menedżerska Akademia Nauk Stosowanych) w Warszawie, udział aktywny w 7; e) seminariach naukowych (Seminariach Korczakowskich i wolontariackich organizowanych przez Katedrę Pedagogiki Wyższej Szkoły Menedżerskiej (obecnie Menedżerska Akademia Nauk Stosowanych) w Warszawie wspólnie z Akademią Pedagogiki Specjalnej, udział aktywny w 3, a także poprzez autorstwo artykułów naukowych oraz kilku ekspertyz naukowych, recenzji monografii i udział w kilku projektach badawczych.

W Menedżerskiej Akademii Nauk Stosowanych w Warszawie Kandydatka pełni funkcje prodziekana. Założyła także Koło dla młodych pedagogów MENTOR inicjując różne formy aktywności naukowej studentów. Należą do nich m.in. udział w konferencjach organizowanych

przez Katedrę Pedagogiki Wyższej Szkoły Menedżerskiej w Warszawie: *IV Ogólnopolskie Seminarium Metodologiczne z cyklu Vitruvian Man w poszukiwaniu metody* (2019), ogólnopolska konferencja *Oblicza Wolontariatu w XXI wieku. Wolontariat jako narzędzie rozwoju indywidualnego i społecznego* (2019), *VI Ogólnopolska Konferencja Metodologiczna Vitruvian Man w poszukiwaniu metody. Dyskurs międzypokoleniowy w obliczu wartości* (2023), *VII Międzynarodowa Konferencja Metodologiczna Vitruvian Man w poszukiwaniu metody pt. Jakość życia w teorii, badaniach i analizach* (2024).

Poszczególne aspekty zainteresowań badawczych były prezentowane na łamach czasopism pedagogicznych oraz w postaci rozdziałów w wieloautorskich monografiach i książkach pod redakcją Kandydatki. Głównym problemem naukowym reprezentowanym w rozdziałach w monografiach i artykułach było wieloaspektowe ukazanie specyfiki i uwarunkowań kształcenia zawodowego na różnych szczeblach kształcenia.

Najważniejsze z ww. publikacji to: Kust I., Michalak-Dawidziuk J. (red.), *Alternatywne metody wspierające proces kształtowania u ucznia postaw koniecznych do rynku pracy*, Wydawnictwo im. prof. J. Krzyżanowskiego Wyższej Szkoły Menedżerskiej w Warszawie, Warszawa 2016, ss. 338, ISBN/EAN: 978-83-7520-225-0. (W tej publikacji znajduje się jedno opracowanie autorskie: Kust I., *Shaping attitudes required at the labor market during the educational process* [Kształtowanie postaw wymaganych na rynku pracy podczas procesu edukacyjnego], s. 75–85); Kust I., Michalak-Dawidziuk J. (red.), *Autokreacja innowacyjna w procesie wychowawczym*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Menedżerskiej w Warszawie, Warszawa 2014, ss. 423, ISBN: 978-83-7520-167-3.

Dr Izabela Kust jest autorką jednej monografii autorskiej, stanowiącej główne osiągnięcie postępowania habilitacyjnego, współredagowała trzy monografie wieloautorskie, jest autorką 26 rozdziałów w monografiach wieloautorskich oraz autorką 13 artykułów naukowych (nie wszystkie opublikowano w znaczących czasopismach wysokopunktowanych).

Naukowe zainteresowania kształceniem zawodowym potwierdza również udział w projektach takich jak:

1) Polska część projektu "Reducing Early School Leaving in the EU" realizowanego w ramach 7. Programu Ramowego Unii Europejskiej w latach 2013–2018: www.resl-eu.org, (Reducing Early School Leaving in Europe number 320223 FP7 theme: SSH-2012-1 EU. Koordynator: CeMIS University of Antwerp Belgium) na Wydziale Pedagogicznym Uniwersytetu Warszawskiego. Kandydatka opracowała w efekcie realizacji projektu m.in. tekst

dotyczący kształcenia zawodowego w świetle reform systemu edukacji, które były wykorzystane do opracowania raportów wewnętrznych na temat systemu edukacji w Polsce.

2) W latach 2012–2013 wraz z dr Joanną Michalak-Dawidziuk prowadziła projekt w którym grantodawcą był Ośrodek Rozwoju Edukacji pod tytułem „Wdrożenie podstawy programowej kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół ze szczególnym uwzględnieniem II i IV etapu edukacyjnego” w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, priorytet III, działanie 3.3, poddziałanie 3.3.3. Projekt był współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Jako efekt projektu 11 maja 2012 r. odbyła się konferencja „Edukacja a rynek pracy” oraz została wydana drukiem monografia: Kust I., Michalak-Dawidziuk J. (red.), *Kształcenie i wychowanie dla pracy i rozwoju*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Menedżerskiej w Warszawie, Warszawa 2013, ss. 300, ISBN 9788375201628.

W latach 2010–2011 Kandydatka realizowała również zadania wynikające z nowego systemu sprawowania nadzoru pedagogicznego w projekcie „Program wzmocnienia efektywności systemu nadzoru pedagogicznego i oceny jakości pracy szkoły etap II” w ramach III Priorytetu, Działania 3.1. Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego. Była także wykonawcą w kolejnym projekcie: „Program wzmocnienia efektywności systemu nadzoru pedagogicznego i oceny jakości pracy szkoły etap III” w ramach III Priorytetu, Działania 3.1. Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Kandydatka odbyła kilka istotnych staży naukowych. Były to: od 4.11.2019 do 4. 12. 2019 r. staż naukowy w Instytucie Edukacji Uniwersytetu Minho w Bradze w Portugalii; a wcześniej od 1.10.2016 do 30 września 2018 r. staż naukowy w Katedrze Pedagogiki Pracy i Andragogiki Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy; od 01.10.2016 do 30.09.2017 - staż naukowy na Wydziale Nauk Pedagogicznych Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej; oraz od 1.10.2015 r. do 30.09.2016 r. staż naukowy na Wydziale Pedagogicznym Uniwersytetu Warszawskiego.

Dr Izabela Kust brała także udział w kolejnych edycjach Letniej Szkoły Młodych Pedagogów Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk (od 2014 r. do 2019 r. uczestnictwo w sześciu edycjach - od XXVIII do XXXIII); w Ogólnopolskich Seminariach Badawczych w Ustroniu organizowanych przez Akademię Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie.

Była członkiem komitetu redakcyjnego czasopisma „Szkola Specjalna” w 2017 roku. Współpracowała i była ekspertką w kilku istotnych gremiach: wykonała m.in. ekspertyzę dotyczącą realizacji usług poradnictwa zawodowego w projektach komponentu regionalnego POKL wdrażanego w województwie pomorskim, listopad 2014 r.; przygotowała 5 przedmiotów na platformę kształcenia na odległość – w ramach projektu Kapitał Ludzki, Narodowa Strategia Spójności, działanie 4.1.1. POKL „Przedsiębiorcza Uczelnia”, projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego; a także oceniała jako rzeczoznawca MEN podręczniki szkolne: Olszewska B., Surdyk – Fertach W., „My i historia. Podręcznik do kl. 5”, dopuszczony do użytku szkolnego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania wpisanego do wykazu podręczników przeznaczonych do kształcenia ogólnego do nauczania historii i społeczeństwa. Wydawnictwo Szkolne PWN Sp. z o.o. Warszawa 2013 (II etap edukacyjny), nr dopuszczenia 369/2/2012, ISBN 978-83-262-1439-4; Olszewska B., Surdyk – Fertach W., „My i historia. Podręcznik do kl. 6”, dopuszczony do użytku szkolnego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, wpisanego do wykazu podręczników przeznaczonych do kształcenia ogólnego do nauczania historii i społeczeństwa. Wydawnictwo Szkolne PWN Sp. z o.o. Warszawa 2014 (II etap edukacyjny), nr dopuszczenia 369/3/2013, ISBN 978-83-262-1945-0; Balcewicz M., Kozera K., Szotrowska G., „Zadania egzaminacyjne. Zbiór zadań z historii i wiedzy o społeczeństwie dla uczniów gimnazjum”, Sopotkie Wydawnictwo Pedagogiczne Seneka, Sopot 2014, ISBN 978 – 83-62072-40-8.

Brała udział w komisjach w sprawie awansu zawodowego nauczycieli wynikających z pełnienia zadań eksperta w zakresie historii oraz w komisjach konkursowych na stanowisko dyrektorów szkół w Warszawie i województwie mazowieckim. Dwukrotnie otrzymała nagrodę naukową rektora macierzystej uczelni, była odznaczana medalami resortowymi, co świadczy o znaczeniu jej działalności i docenieniu środowiskowym. Jest członkiem polskich towarzystw naukowych w kolejności: Polskie Towarzystwo Pedagogiczne, Polskie Towarzystwo Ewaluacyjne, Polskie Towarzystwo Diagnostyki Edukacyjnej, Polskie Towarzystwo Historyczne oraz Polskie Towarzystwo Profesjologiczne a także międzynarodowych towarzystw naukowych: World Education Research Association oraz European Society for Research on the Education of Adults.

Sumując tę część recenzji uważam, że dotychczasowe osiągnięcia naukowe Pani dr Izabeli Kust są wyrazem jej zaangażowania w działania na rzecz macierzystej uczelni, a także świadectwem udanej współpracy z uznanymi ośrodkami pedagogicznymi, w tym przede

wszystkim z Uniwersytetem Warszawskim, Uniwersytetem Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy i Akademią Pedagogiki Specjalnej w Warszawie. Jest to dowód na umiejętności łączenia kompetencji naukowych, profesjonalnych oraz społecznych, wymaganych przy kreowaniu wspólnych doświadczeń badawczych i organizacyjnych. Pani Doktor umiejętnie łączy naukę z dydaktyką, rozwój naukowy z pracą na rzecz instytucji, w których prowadzi wykłady i badania naukowe. Jej osiągnięcia dydaktyczne są potwierdzone wyróżnieniami, nagrodami co świadczy o aktywności, zaangażowaniu ale też rozwijaniu pasji naukowej i umiejętnym łączeniu tej pasji z upowszechnianiem nauki i jej popularyzacją.

Oceniam umiejętności dydaktyczne, osiągnięcia Kandydatki w tym zakresie, jak i jej aktywność projektową i organizacyjną jako spełniające kryteria ubiegania się o stopień doktora habilitowanego.

II. Osiągnięcia naukowe

Tytuł osiągnięcia naukowego przedstawionego do oceny brzmi: „Nauczyciel przedmiotów zawodowych w Polsce i w Portugalii. Studium opinii polskich i portugalskich studentów pedagogiki. Analiza porównawcza”, i stanowi monografię autorską wydaną w 2024 roku przez Oficynę Wydawniczą „Impuls”, Kraków 2024, ss. 687, ISBN: 978-83-8294-331-3, <https://doi.org/10.62634/9788382943313>

Wskazaną przez Kandydatkę rozprawę oceniam pozytywnie. Prezentuje ona w sposób spójny zagadnienia dotyczące zarówno pedagogiki pracy, jak polityki oświatowej i pedeutologii. Jest wyrazem rozwijanych systematycznie pól badawczych i pogłębianych przez wieloletnie naukowe eksploracje Kandydatki. Jest także zapisem przemyślanych i rozwijanych zainteresowań, potwierdzanych w działalności konferencyjnej, publikacyjnej, międzynarodowych i krajowych konferencjach naukowych oraz działaniach eksperckich i realizacji projektów dotyczących kształcenia zawodowego młodzieży, polityki oświatowej, także w aspektach porównawczych oraz profesjonalnego przygotowania nauczycieli.

Rozprawa łączy w mojej opinii tematykę kształcenia profesjonalnego nauczycieli z aspektami polityki oświatowej w ujęciu porównawczym. Monografia „Nauczyciel przedmiotów zawodowych w Polsce i Portugalii” wpisuje się w aktualną i niezwykle istotną debatę pedagogiczną dotyczącą miejsca oraz funkcji kształcenia zawodowego we współczesnych systemach edukacji. Autorka podejmuje problematykę roli nauczyciela przedmiotów zawodowych w kontekście społeczno-ekonomicznym, kulturowym i aksjologicznym, umiejętnie lokując swoje rozważania w szerszym dyskursie naukowym dotyczącym

konsekwencji umacniania się idei *homo socio-economicus* w edukacji. Punktem wyjścia dla analiz jest krytyczna refleksja nad postrzeganiem kształcenia zawodowego jako podstawowego modelu socjoekonomicznego rozwoju człowieka, którego celem jest przede wszystkim przygotowanie do wejścia na rynek pracy. Autorka trafnie odwołuje się do ustaleń podkreślających, że jakość kwalifikacji zawodowych bezpośrednio wpływa na poziom konkurencyjności jednostki, a tym samym na jej sytuację egzystencjalną, satysfakcję zawodową i status społeczny. W tym kontekście przywołane wyniki badań Banku Światowego i ONZ, wskazujące na dominujący udział kwalifikacji (64%) w tworzeniu globalnego produktu, stanowią istotny argument na rzecz strategicznej roli edukacji zawodowej.

Istotnym walorem monografii jest umiejętne wpisanie problematyki kształcenia zawodowego w dwa konkurencyjne nurty dyskursu: ekonomiczno-menedżerski i humanistyczno-społeczny. Autorka zachowuje krytyczny dystans wobec redukcyjnego, finansowo-rozliczeniowego ujmowania edukacji, wskazując – w duchu myśli Manuela Ferreiry Patrícia znanego pedagoga portugalskiego, doktora Honoris Causa Uniwersytetu w Porto – na konieczność obrony podmiotowości i godności człowieka w procesach kształcenia. Przekonująco argumentuje, że ekonomia nie może stanowić nadrzędnego kryterium organizacji edukacji, a tym bardziej kształcenia zawodowego, które powinno opierać się na wartościach humanistycznych w szczególności mądrości i prawdzie. Szczególne znaczenie poznawcze ma część poświęcona analizie systemowych uwarunkowań szkolnictwa zawodowego w Polsce. Autorka w sposób krytyczny odnosi się do skutków reform edukacyjnych z lat 2000–2010, które doprowadziły do znacznego osłabienia tego sektora edukacji, likwidacji szkół zawodowych oraz spadku liczby uczniów, przy jednoczesnym masowym wzroście studiowania na poziomie wyższym. Zarysowane konsekwencje tych działań – trudność odbudowy systemu kształcenia zawodowego oraz deficyt kwalifikowanych pracowników – stanowią ważne tło dla dalszych analiz porównawczych.

Centralną osią monografii jest interdyscyplinarne ujęcie aktywności nauczyciela przedmiotów zawodowych z perspektywy egzystencjalno-aksjologicznej oraz społeczno-kulturowej. Autorka podejmuje się ambitnego zadania ukazania złożoności roli nauczyciela, który funkcjonuje na styku wymagań rynku pracy, polityki edukacyjnej oraz potrzeb rozwojowych uczniów. Szczególnie cenne jest zastosowanie perspektywy porównawczej – zestawienie doświadczeń Polski i Portugalii pozwala uchwycić zarówno różnice systemowe, jak i uniwersalne wyzwania stojące przed nauczycielami kształcenia zawodowego w Europie. Jeśli chodzi o pedagogikę porównawczą jest to cenne źródło wiedzy o rozwiązaniach systemowych

w zakresie szkolnictwa zawodowego w Portugalii – pierwsze w Polsce tak kompleksowo opracowane dzieło dotyczące tego kraju.

Na uwagę zasługuje także konsekwentne podkreślanie w monografii podmiotowego wymiaru pracy nauczyciela oraz jego roli jako twórcy edukacyjnej rzeczywistości, a nie jedynie wykonawcy ogólnych reform. Autorka nie ogranicza się do opisu, lecz podejmuje próbę oceny działań ukierunkowanych na nauczyciela przedmiotów zawodowych, ukazując ich implikacje dla jakości kształcenia i rozwoju uczniów.

Monografia „Nauczyciel przedmiotów zawodowych w Polsce i Portugalii” stanowi wartościowy i ważny głos w dyskusji nad przyszłością kształcenia zawodowego. Łączy rzetelną analizę teoretyczną z refleksją aksjologiczną oraz porównawczą, dostarczając zarówno badaczom edukacji, jak i decydentom oświatowym materiału do pogłębionej refleksji nad rolą nauczyciela i kierunkami rozwoju szkolnictwa zawodowego. Jest to publikacja, która nie tylko diagnozuje problemy, lecz także wyraźnie upomina się o humanistyczny fundament edukacji zawodowej. Ukazuje istotne kwestie edukacji portugalskiej wzbogacając wiedzę z zakresu badań międzynarodowych i pedagogiki porównawczej.

Oprócz ewidentnych pozytywnych konotacji wskazanej jako główne osiągnięcie monografii chcę zwrócić uwagę na kilka aspektów budzących jednak moje wątpliwości.

Pewne zastrzeżenia budzi dobór próby badawczej zastosowany w monografii. Autorka nie przedstawia wystarczająco czytelnego i przekonującego uzasadnienia ograniczenia badań empirycznych do studentów studiów pedagogicznych, podczas gdy zasadniczym przedmiotem pracy są nauczyciele przedmiotów zawodowych. Taki wybór próby nie w pełni koresponduje z deklarowanym celem monografii i osłabia siłę wniosków odnoszących się do realiów pracy nauczycielskiej. Badanie nauczycieli przedmiotów zawodowych, posiadających doświadczenie codziennej praktyki dydaktycznej oraz osobistego rozwoju zawodowego, pozwoliłoby na głębsze i bardziej adekwatne uchwycenie specyfiki tej grupy zawodowej, jej rzeczywistych problemów, dylematów oraz uwarunkowań funkcjonowania w systemie kształcenia zawodowego. W obecnym kształcie dobór próby należy uznać za nie w pełni przekonujący, wymagający szerszego uzasadnienia metodologicznego lub rozszerzenia badań o perspektywę praktyków edukacji zawodowej.

Dodatkowe wątpliwości metodologiczne budzi również sposób doboru instytucji objętych badaniem. W monografii wskazano, że uczelnie w Polsce i Portugalii zostały wybrane spośród najstarszych uczelni o profilu pedagogicznym, w tym uczelni warszawskich, jednak zabrakło

uzasadnienia znaczenia tej zmiennej dla konstrukcji próby badawczej. Autorka nie wyjaśnia, na ile „wiek” uczelni, jej tradycja akademicka czy prestiż instytucjonalny pozostają w relacji z tematyką kształcenia nauczycieli przedmiotów zawodowych ani w jaki sposób wpływają na analizowane postawy, doświadczenia czy orientacje zawodowe badanych. Pomiędzy wyborem tych konkretnych instytucji a problematyką rozprawy nie została jasno wykazana zależność, co utrudnia ocenę trafności doboru próby i osłabia porównawczy potencjał badań. W konsekwencji decyzja metodologiczna dotycząca selekcji uczelni pozostaje niewystarczająco uargumentowana i wymagałaby szerszego wyjaśnienia w kontekście przyjętych celów badawczych.

Biorąc pod uwagę cele badań, Autorka zastosowała zróżnicowany zestaw metod ilościowych i jakościowych, obejmujący sondaż diagnostyczny z wykorzystaniem autorskich kwestionariuszy ankiet skierowanych do studentów polskich i portugalskich, analizę oraz krytykę piśmiennictwa, a także badanie dokumentów o charakterze normatywnym i strategicznym. Uzupełnieniem procedury badawczej była metoda statystyczna, służąca opracowaniu danych ilościowych pozyskanych od respondentów z Uniwersytetu Warszawskiego, Akademii Pedagogiki Specjalnej oraz Uniwersytetu Minho w Bradze. Choć dobór metod zasadniczo odpowiada deklarowanym celom badań, pewien niedosyt budzi sposób ich metodologicznego opracowania. W części metodologicznej pojawiają się rozbudowane, lecz dość szkolne definicje podstawowych pojęć metodologicznych, które nie wnoszą istotnej wartości poznawczej na poziomie monografii naukowej. Jednocześnie zauważalny jest brak wyraźnie zarysowanej podstawy teoretycznej dla analizy porównawczej, która uzasadniałaby zarówno wybór badanych kontekstów narodowych, jak i przyjęte kryteria ich zestawiania. Niedoprecyzowanie ram teoretycznych porównania (w tym nieuwzględnienie czytelnego paradygmatu z zakresu pedagogiki porównawczej) osłabia interpretacyjny potencjał zgromadzonego materiału empirycznego i utrudnia pełniejsze odniesienie wyników badań do szerszych debat naukowych nad kształceniem zawodowym i rolą nauczyciela przedmiotów zawodowych.

Mimo tych uwag monografię stanowiącą główne dzieło habilitacyjne oceniam pozytywnie. Podjęcie problematyki przygotowania zawodowego nauczycieli przedmiotów zawodowych należy uznać za szczególnie istotne z punktu widzenia współczesnego systemu edukacji, który funkcjonuje w warunkach dynamicznych przemian społecznych, technologicznych i ekonomicznych. Nauczyciele ci odgrywają kluczową rolę w procesie łączenia edukacji z rynkiem pracy, kształtowania kompetencji zawodowych, ale także postaw odpowiedzialności,

sprawczości i refleksyjności uczniów. W obliczu deficytu specjalistów, kryzysu prestiżu kształcenia zawodowego oraz potrzeby jego odbudowy, zagadnienie profesjonalnego przygotowania i wsparcia nauczycieli przedmiotów zawodowych nabiera wymiaru strategicznego. Monografia trafnie wpisuje się w tę potrzebę, przypominając, że jakość kształcenia zawodowego zależy w decydującym stopniu od jakości pracy nauczyciela, jego kompetencji, tożsamości zawodowej oraz zakorzenienia w wartościach humanistycznych. Na docenienie zasługuje wysiłek Autorki włożony w analizę porównawczą, prawidłowo zastosowane miary statystyczne, pogłębione refleksje dotyczące implementacji wyników badania do polskiej praktyki edukacyjnej. Pomimo zgłoszonych uwag krytycznych odnoszących się głównie do rozwiązań metodologicznych, całościowa ocena monografii jest pozytywna.

Praca wyróżnia się szerokim horyzontem teoretycznym, interdyscyplinarnym podejściem oraz konsekwentnym osadzeniem rozważań w refleksji aksjologicznej i społeczno-kulturowej. Autorka podejmuje temat rzadko analizowany w tak pogłębiony sposób, wnosząc istotny wkład do badań nad kształceniem zawodowym i rolą nauczyciela przedmiotów zawodowych. Monografia stanowi wartościowy materiał zarówno dla środowiska akademickiego, jak i dla praktyków edukacji oraz decydentów odpowiedzialnych za kształt polityki oświatowej, a zgłoszone uwagi mają charakter konstruktywny i nie umniejszają ogólnej wartości poznawczej publikacji a także jej waloru nowatorskiego.

Wniosek końcowy

Pole eksploracji naukowej Kandydatki uważam za cenne osadzenie badań nie tylko we właściwym metodologicznym paradygmacie, teorii, metodach i narzędziach a także szerszym społecznym kontekście, ale też ugruntowanie dorobku w sposób systematyczny i rozwijany spójnie. Kandydatka wykazała się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, odbyła cztery staże w uznanych ośrodkach akademickich w tym jeden międzynarodowy. Dorobek naukowy Pani dr Izabeli Kust jest spójny, przemyślany, systematycznie rozwijany i pogłębiany i wnosi istotny wkład w rozwój dyscypliny pedagogika. Jest dowodem na temporalnie ugruntowywaną drogę rozwoju naukowego, umiejętność współpracy z naukowcami z innymi ośrodkami badawczymi, działalność ekspercką zasługującą na docenienie w postaci stopnia doktora habilitowanego.

Konkluzja oceny przedstawionego dorobku naukowego oraz innych obszarów rozwoju profesjonalnego Pani dr Izabeli Kust jest pozytywna.

Stwierdzam, że osiągnięcia naukowe dr Izabeli Kust, ubiegającej się o stopień doktora habilitowanego odpowiadają wymaganiom określonym w art. 219 ust. 1 pkt 2 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.).

J. Horakowski - Sędzia